

Τα Ποιητικά

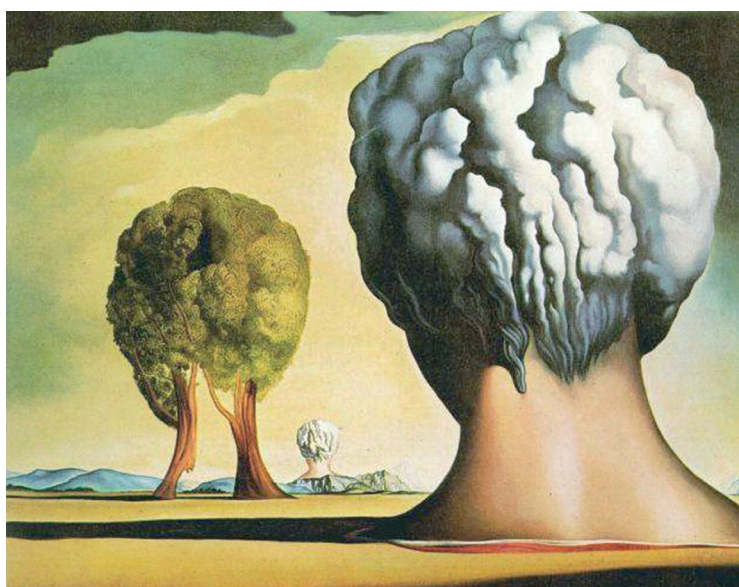
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΙΗΣΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 26 · ΙΟΥΝΙΟΣ 2017 · ISSN: 1792-8877 · ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: €5,00 · ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ: €20,00

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Για την πολιτική της ελληνικής ποίησης των αρχών του 21ου αιώνα

—Βασίλης Λαμπρόπουλος*—

Salvador Dalí, *Three Sphinxes of Bikini*

Θα 'θελα να 'μουν όσα σκότωσες πριν από μένα, / δήθεν
για μένα.

Θα 'θελα να 'μουν όσα σκότωσες πριν από μένα / και δεν
είναι γραμμένα.

Θα 'θελα να 'μουν όσα σκότωσες πριν από μένα, / τα μυ-
θοπαρμένα.

Θα 'θελα να 'μουν όσα σκότωσες πριν από μένα, / σειρά
μου και μένα.

ACTIVE MEMBER

«Θα 'θελα να 'μουν».

Στον καιρό του αλλόκοτου φόβου CD (2001)

Τον Μάρτιο του 2017 ο κόσμος μελαγχολούσε παρακολουθώντας στο θέατρο σε μορφή μονολόγου *Το κιβώτιο* (1974) του Άρη Αλεξάνδρου, την απολογία ενός αντάρτη για τη μάταιη προσπάθεια της ομάδας του το 1949 να μεταφέρουν κατ' εντολήν το άδειο κιβώτιο των ιδανικών τους. Μετά την παράσταση ακολουθούσε συζήτηση με το κοινό: «Η μελαγχολία της Αριστεράς ήταν διάχυτη στο χώρο. ... Η διάψευση, η αυταπάτη, η χίμαιρα, η έλλειψη νοήματος, η εσωτε-

ρίκευση του παραλογοισμού, η ματαιώση και η ματαιότητα, η δύναμη του ανεκπλήρωτου, η αδυναμία του ηττημένου, η ελπίδα, η πίστη, η ουτοπία, η ενοχή, η αλήθεια και το ψέμα. Όλες οι λέξεις που μας έχουν στοιχειώσει περνούσαν μέσα από μια συζήτηση που δεν κατέληγε κάπου γιατί δεν υπάρχει τέλος σ' αυτόν τον αναστοχασμό» (Αγγελική Σπανού: «Ξαναδιαβάζοντας το *Κιβώτιο*», *Athens Voice*, 27.2.17). Τον μήνα εκείνο ο κόσμος έμοιαζε να ταυτίζεται με τον ανώνυμο ήρωα του έργου, τον μόνο επιζήσαντα της Εμφυλιακής αποστολής, αναμένοντας κι αυτοί, μετέωροι στο χρόνο, μιαν ετυμηγορία: «Από τον πυκνό ιστορικό χρόνο περάσαμε στην πυκνή αναμονή. ... Αναμονή για αξιολογήσεις, εκλογές, νέα μέτρα, ανασχηματισμούς. Με όλα αυτά πολλές φορές να μη λένε τίποτα. Ένα *Limbo* μεταφρασμένο σε απογοήτευση, μελαγχολία ή απόγνωση» (Θωμάς Τσαλαπάτης: «*Limbo*», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 8.3.2017). Είναι χαρακτηριστικό ότι και οι δύο σχολιαστές χρησιμοποίησαν την έννοια της μελαγχολίας για να περιγράψουν μια ολόκληρη κοινωνική κατάσταση. Αυτή η μελαγχολία της διαψευσμένης επανάστασης βρήκε την πρώτη της έκφραση στις αρχές της περασμένης δεκαετίας, πολύ πριν την ήττα της αριστερής κυβέρνησης, στην αριστερή μελαγχολία της νέας ποίησης, όπου και εξακολουθεί να διαχέεται:

Εμείς τα παιδιά των βίαιων αλλαγών / και γεγονότων, /
εμείς μες στο φθινόπωρο / μιας ξαφνικής και αιματηρής
επανάστασης / των άορατων δυνάμεων, / διαπλοκών και
παράλογων σφαιρών, / εμείς οι νέοι / που παλιώσαμε γρή-
γορα κι ανεξήγητα / στους δρόμους βρεθήκαμε άνισων
αγώνων.

ΜΑΡΙΓΩ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Προ φαρμακείας εποχή (2012), 35

Ο ήχος των βημάτων μου χάνεται στο φιδωτό μονοπάτι /
ωστόσο τα κύματα σκορπίσουν αρμύρα και ιώδιο / στον
νοτιά / ο οποίος / να με προϋπαντήσει έρχεται / σε αυτό
το σημείο / όπου κάποτε αγγίζαμε την αθωότητα και πλη-
ρώσαμε / με ενηλικίωση / την υπέρβαση.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΛΛΗΣ

Αρλεκίνος (2015), 9-10

Ο όρος «αριστερή μελαγχολία» / left melancholy που πρότει-
να στο μπλογκ μου (<https://poetrypiano.wordpress.com>) το
2014 για τη μελέτη της σημερινής ελληνικής ποίησης δεν είναι
μια γενική και ασαφής διατύπωση. Είναι ένας ειδικός όρος
πολιτικής και πολιτιστικής κριτικής. Προέρχεται από μια συ-

* Ο καθηγητής Βασίλης Λαμπρόπουλος κατέχει την Νεοελληνική Έδρα Κ. Π. Καβάφη στα Τμήματα Κλασικής και Συγκριτικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου του Μίσιγκαν.

Ε Ν Ο Τ Η Τ Ε Σ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ–ΠΟΙΗΜΑΤΑ–ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ
ΔΟΚΙΜΙΟ–ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ
ΔΕΙΓΜΑ ΓΡΑΦΗΣ–EDITORIAL

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Π Ρ Ω Τ Ο Σ Ε Λ Ι Δ Ο Α Ρ Θ Ρ Ο

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ
Η ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
Για την πολιτική της ελληνικής ποίησης
των αρχών του 21ου αιώνα
Βασίλης Λαμπρόπουλος

Μ Ε Τ Α Φ Ρ Α Σ Μ Ε Ν Η Π Ο Ι Η Σ Η

ΒΙΤΤΟΡΙΟ ΣΕΡΕΝΙ (VITTORIO SERENI)
Τρία ποιήματα (Από τη συλλογή *Stella Variabile*)
Μετάφραση από τα ιταλικά: Θεοδόσης Κοντάκης

VINCENTE HUIDOBRO

Total
Μετάφραση: Γιώργος Μπλάνας

EMMANUEL MOSES

Μετάφραση: Γιώργος Αναγνώστου

Σ Υ Ν Ε Ν Τ Ε Υ Ξ Ε Ι Σ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΓΕΛΗΣ
Συζήτηση με την Τίτικα Δημητρούλια

Δ Ο Κ Ι Μ Ι Ο

ΝΕΚΡΟΙ ΠΟΥ Η ΚΑΘΙΕΡΩΣΙΣ ΤΟΥΣ ΛΕΙΠΕΙ
Γεράσιμος Ρομποτής

Σ Ε Λ Ι Δ Ε Σ Π Α Λ Ι Α Σ Κ Ρ Ι Τ Ι Κ Η Σ

ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΠΟΙΗΣΗ
Δημήτρης Νικολαρεΐζης (1908-1981)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΙΗΣΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 26 – ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

ISSN: 1792-8877

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: €5,00

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ: €20,00

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΑ: €30,00

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: €30,00

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, Τίτικα Δημητρούλια

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Γιώργος Βέης, Θωμάς Ιωάννου, Δημήτρης Κοσμόπουλος
Γιώργος Λίλλης, Γιώργος Μαρκόπουλος, Γιώργος Μπλάνας
Άλκηστις Σουλογιάννη, Χρύσα Σπυροπούλου, Γιάννης Στρούμπας
Θωμάς Τσαλαπάτης, Βαγγέλης Χατζηβασιλείου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Πέτρος Τσαλαπατούρος

<https://tapoiitika.wordpress.com>

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΙΒΟΣΤΗ

Ζ. ΠΗΓΗΣ 73 • 106 81 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ.: 2103815433

www.gkivostis.gr

Τα κείμενα προς δημοσίευση στέλνονται σε ψηφιακή μορφή στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
gpkostas@gmail.com

γκεκριμένη βιβλιογραφία που αρχίζει με τον μελαγχολικό εβραϊκό γερμανόφωνο μοντερνισμό (Φρόνυτ, Βάρμπουργκ, Μπένγιαμιν, Αντόρνο) και φτάνει ως τη σημερινή πολιτική (Μπάτλερ, Μπράουν, Τραβέρσο) και αισθητική θεωρία, που μελετά τη μελαγχολία στις τέχνες. Προτείνοντας τον όρο αυτό αντλώ από μια πολυσχιδή ερμηνευτική παράδοση ενός αιώνα στην οποία βασίζω την κριτική προσέγγισή μου σε μια μείζονα διάσταση της σημερινής ποίησης και ποιητικής. (Επομένως δεν έχει την παραμικρή σχέση με όσα γράφω αν κάποιος ποιητής είναι τριαντάρης, αριστερός, μελαγχολικός, χωρισμένος, καιροσκοπός, γοητευτικός, άνεργος ή οτιδήποτε άλλο. Οι βίοι των συγγραφέων δεν αφορούν τα επιχειρήματά μου.)

Η «αριστερή μελαγχολία» μπήκε στο ελληνικό πολιτικό λεξιλόγιο στις αρχές του 2015, αμέσως μόλις τακτικοί ελιγμοί της κυβέρνησης Σύριζα άρχισαν να προδίδουν τις ιδεολογικές αρχές της. Ο όρος αναφέρεται σε μια στοχαστική στάση απογοήτευσης με το επαναστατικό ιδεώδες η οποία αρνείται ταυτόχρονα να το απαρνηθεί διότι πιστεύει πάντα στην εξέγερση. Η στάση μπορεί να επέλθει πριν ή μετά ένα επαναστατικό γεγονός αλλά εκφράζει μια ριζική απογοήτευση από το σχετικό πρόταγμα. Ο αριστερός αισθάνεται προδομένος ή από την πορεία προς αυτό ή από το αποτέλεσμα του. Όμως, παρ' όλη την οδύνη, αρνείται να πενήσει το όραμά του και να το ξεπεράσει. Εξακολουθεί να ατενίζει τα ερείπιά του και να πιστεύει στην ακεραιότητά του, πιστεύοντας πως η ιστορία καταρράκωσε την πραγματοποίηση αλλά όχι την αξία του. Το όραμα της εξέγερσης διαρκεί. Αποδίδω μία τέτοια «αριστερή μελαγχολία» στην ελληνική ποίηση του πρώιμου 21ου αιώνα, την οποία επίσης αποκαλώ συμβατικά και ποιητική «γενιά του 2000»:

Κύριε, πολύ μ' αγάπησες / Κι όταν είπες το Γεννηθήτω μου
/ Μου 'σπειρες τη μελαγχολία τη νηφάλια μεσόστηθα

ΜΑΙΡΗ ΚΑΙΓΚΑΤΣΗ
Πλευρικά (2015), 43

Η μελαγχολία δεν είναι τόσο αποτέλεσμα απώλειας / όσο
διάψευση αυτού που αναμενόταν.

ΑΛΕΞΙΟΣ ΜΑΪΝΑΣ
Το ξυράφι του Όκαμ (2014), 30

Χρησιμοποιώ μερικές φορές τον όρο «γενιά» γραμματολογικά/συμβατικά κι όχι αυστηρά βιολογικά/κυριολεκτικά. Το κάνω επειδή ο όρος είναι καθιερωμένος (π.χ. σχετικά με τις γνωστές γενιές του 1880, του '30, του '50 και του '70) και βοηθά να συνεννοηθούμε ενώ ταυτόχρονα όλοι γνωρίζουμε τους περιορισμούς του, τους οποίους έχουν αναφέρει νέοι λογοτέχνες/κριτικοί και συνόψισε εξαιρετικά η συνάδελφος κ. Τίτικα Δημητρούλια, πρωτοπόρος στη μελέτη αυτής της ποιητικής τάσης: «Σημασία έχει ότι η γενεακή θεώρηση δεν μοιάζει να μας βοηθάει να αποκτήσουμε μια καθαρή εικόνα του ποιητικού γίγνεσθαι στο επίπεδο των νέων ποιητών σήμερα – με τις διαφορετικές ομάδες που συνυπάρχουν, συνεργάζονται, ανταγωνίζονται η μία την άλλη, διατηρώντας τα χαρακτηριστικά τους» («Η ποίηση της νέας χιλιετίας ή Η δοκιμασία του καινούργιου», *Τα Ποιητικά*, Μάρτιος 2017, τεύχος 25, σελ. 4). Αναφέρομαι κυρίως σε άτομα που γεννήθηκαν γύρω στο 1980 αλλά συμπεριλαμβάνω ορισμένους μεγαλύτερους και νεότερους συνοδοιπόρους τους. Στην ουσία πρόκειται για μια μείζονα τάση –παρά ρεύμα ή σχολή– της οποίας βασικά χαρακτηριστικά απαριθμώ εδώ.

Ας δούμε πρώτα τι δεν είναι αυτή η ποίηση της αριστερής μελαγχολίας: δεν είναι συναισθηματική και εξομολογητική· φυσιολατρική και θρησκευτική· υπερβατική και μεταφυσική· πατριωτική και εθνική· αυτοαναφορική και αυτοπαθής· γραμμική και συμπερασματική· λυρική και καλλιλογική. Κι ας δούμε τι είναι: λόγια και στοχαστική ποίηση της ποιητικής κρίσης· δοκιμαστική ποίηση της εγγενούς κρίσης της ποίησης· ποιητική προβληματική μετά τον θάνατο του συγγραφέα και την χρεωκοπία του φιλολογικού κανόνα· μελαγχολική ποίηση της αρι-

στερής κρίσης, της κρίσης της αριστεράς που επακολούθησε την επανάσταση ως τραγωδία και ως φάρσα: μεταίχμιακή και μετεωριζόμενη ποίηση που γνωρίζει καλά τι χάθηκε και αρνείται να το θάψει, να το δοξάσει, να το ξεχάσει:

εγώ που πίστεψα στην παγκόσμια / επανάσταση και θα πιστεύω μέχρι το τέλος ... / είδα / τους καλύτερους συντρόφους τους πιο αθώους / τους πιο ευγενικούς να πεθαίνουν για το τίποτα / να πεθαίνουν μαχαιρωμένοι πισώπλατα

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΠΟΛΕΝΑΚΗΣ
Τα τριαντάφυλλα της Μερσέδες (2017), 17

Περάσαμε στην άλλη διάσταση ... Από άλλη γη αυτή η επανάσταση.

ΘΟΔΩΡΗΣ ΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
“Marfin blues”, Ορυκτό δάσος (2013), 37

Η γενιά του 2000 διακατέχεται από μια ποιητική στάση που συνάδει τόσο με την ελλαδική όσο και με την παγκόσμια λογοτεχνική και φιλοσοφική «αριστερή μελαγχολία» του 21ου αιώνα. Αν η γενιά του '50 σηματοδεύτηκε από την ήττα της επανάστασης και εκείνη του '60 από την απόγνωση της διάφουσας, η γενιά του 2000 είναι εκείνη που μελαγχόλησε για μια επανάσταση στην οποία δεν μπόρεσε να πιστέψει και μίαν αριστερά την οποία δεν μπορεί να αποχωριστεί. Πρόκειται για ποιητές που σηματοδεύτηκαν από την «ενσωμάτωση και αμηχανία» της Αριστεράς στη δεκαετία του '80: «Το αποτέλεσμα ήταν πενιχρό. ... Αφυδατωμένη από κάθε στοιχείο πειραματισμού, η ελληνική Αριστερά αποξένωσε τα νέα κοινωνικά κινήματα και περιορίστηκε σε μια διαχείριση που ελάχιστα ίχνη άφησε μέσα στον χρόνο. ... Το τέλος της δεκαετίας βρήκε την Αριστερά εξουθενωμένη. ... Η Αριστερά αποτίναξε τη φιλοδοξία του να αλλάξει τους όρους του παιχνιδιού και περιορίστηκε στο να διεκδικεί μια καλύτερη θέση ανάμεσα στους παραδοσιακούς παίκτες» (Κωστής Καρπόζηλος, Καθημερινή, 20.3.2017). Από την σκοπιά της αριστερής μελαγχολίας των ποιητών η ιστορία της επανάστασης συνιστά μια αδιάκοπη σειρά ματαιώσεων ήδη από τον 19ο αιώνα:

Ακόμη μια επανάσταση πνιγμένη / και σε τριάντα τρία χρόνια / σβήστηκε / το Βασίλειο της Πολωνίας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ
Πολωνία (2016), 29

Τα ίδια κεράσια 40 χρόνια μετά την Παρισινή Κομμούνια και 50 μετά το λίκνισμα του τρομερού παιδιού ποτίζουν τις σκάλες του Ποτέμκιν και τα νύχια της Patricia.

ΙΟΥΡΑΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Μπρα ντε φερ (2015), 74

Σκέφτομαι / Τον μαύρο στρατό των ανταρτών / καθώς συντρίβει / τη ζωή μου / Το δεξί μου χέρι / να / κόβει τ' αριστερό

ΘΑΝΟΣ ΓΩΓΟΣ
“ένα ποίημα για τον Νεστόρ Μάχνο” (2017)

Οι Μοίρες / παίζανε / γεμάτο ζάρι –Αλγερία, Τυνησία, Αίγυπτο– / την τύφλα τους λευκό κουτσό. / Λέγαν, θα πάμε από πνιγμό. / Μα μόνο οι λέξεις κατρακύλησαν.

ΕΥΤΥΧΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
“Η απόπειρα της ελευθερίας”, Χορευτές (2014), 37

φαίνεται διανύουμε εποχή / που αυτοκτονούν οι επαναστάτες

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΗΣΑΚΗ
Ιστορίες απ το Ονειροσφαγείο (2014), 19

Η «αριστερή μελαγχολία» έγινε κοινόχρηστος όρος πολιτικο-κοινωνικής ανάλυσης από Έλληνες και ξένους σχολιαστές ειδικά το 2015 για να δηλώσει την αυτο-ματαιώση του Σύριζα, πρώτα ως κυβέρνηση και ύστερα ως κινήματος. Σε αντίθεση

με τον όρο «ήττα», ο οποίος έφεγε εξωτερικούς και ανυπέρβλητους παράγοντες για τις αποτυχίες της κυβέρνησης, οι αναφορές σε αριστερή μελαγχολία, καθώς και πένθος, εξεφραζαν ριζική αυτοκριτική για τις εγγενείς αδυναμίες και ασυνέπειες του ίδιου του κόμματος και των υποστηρικτών του. Η ποιητική παραγωγή της δεκαετίας του 2000 δείχνει πως, πολύ πριν οι πρώτοι αριστεροί αναλυτές και αγωνιστές αρχίσουν το 2015 να κάνουν κριτική εκ των έσω, πολλοί ποιητές (μεταξύ των οποίων και ο ράπερ!), οι οποίοι δεν κομματικοποιήθηκαν, έκαναν ποιητικά παρόμοια κριτική στο ίδιο το κίνημα, διαχωρίζοντας τη θέση τους περίπου δέκα χρόνια πριν αυτό έρθει στην εξουσία. Αυτός ήταν ένας από τους λόγους της περιθωριοποίησής τους. Έτσι, ενώ πανεπιστημιακοί και καλλιτέχνες της σκηνής στρατεύονταν ρητά και δημόσια με την εκστρατεία και την κυβέρνηση Σύριζα, οι ποιητές κατέγραφαν ποιητικά την απογοήτευση πριν τη (χαμένη) μάχη, την προδοσία των αξιών πριν τη (μάταιη) νίκη. Εκείνο που τους έκανε ανυπέρβλητα μελαγχολικούς ήταν η αθεράπευτη και τρυφερή αφοσίωσή τους στο ιδανικό της εξέγερσης, σε έναν αγώνα που η ιστορία ματαιώνει αλλά δεν μπορεί να ακυρώσει.

Η «ποίηση της κρίσης», όπως αποκαλείται η ελλαδική τάση στο εξωτερικό, προέκυψε λοιπόν όχι από την οικονομική κρίση του 2010 αλλά από την λογοτεχνική και γενικότερη πολιτιστική κρίση της δεκαετίας του 1990. Ακριβώς γι' αυτό συνήθως δεν αναφέρεται σε οικονομικο-κοινωνικά φαινόμενα της τρέχουσας δεκαετίας. Π.χ. κανείς από τους ποιητές που έφυγαν για το εξωτερικό δεν αναφέρεται στη μετανάστευσή του διότι το μείζον γεγονός στη ζωή τους ήταν η εσωτερική τους μετανάστευση από την Ελλάδα του 1980, στην οποία γεννήθηκαν, σε εκείνη στην οποία μεγάλωσαν, όταν εξαντλήθηκαν ταυτόχρονα η Μεταπολίτευση και οι καλλιτέχνες της, ο υπαρκτός και ο φαντασιακός σοσιαλισμός.

Μετά το χιόνι των τελευταίων χρόνων / αρχίσαμε να χτίζουμε χώρες μέσα στους τοίχους των σπιτιών & / στους τοίχους έξω από αυτά: / ένα αόρατο γκέτο / ένας μίτος που δεν περνούσε απλά μέσα από τοίχους / αλλά έφτιαχνε ένα τείχος

ΘΟΔΩΡΗΣ ΧΙΩΤΗΣ
Ριζόσωμα (2017)

Η ποιητική αριστερή μελαγχολία δεν κληρονόμησε απολύτως τίποτε, καθώς χρονικά ακολούθησε την διάφυση κάθε πολιτικού και την διάλυση κάθε λογοτεχνικού.

Φίλοι που τρέχουν και δεν ξέρουν γιατί
Φίλοι που πίστεψαν και πια δεν πιστεύουν
Φίλοι που δεν πίστευαν και τώρα απελπίζονται

ΖΗΣΗΣ ΑΪΝΑΛΗΣ
“Ένα ποίημα για τη μοναξιά” (2016)

Ξεκίνησε λοιπόν από αυτό το τίποτε για να φτιάξει κάτι ασυνεχές, ασυντόνιστο, ανεργάτιστο αλλά έντιμο, δηλαδή αποδομημένο αφ' εαυτού. Αυτή η μείζων τάση συνιστά την ποιητική κριτική της κρίσης της δεκαετίας του 1990, μιας κρίσης που τελικά εξερράγη το 2008 κι έγινε «πεπρωμένο» το 2010.

Η ποιητική αριστερή μελαγχολία μετεωρίζεται σε ένα ανυπόστατο παρόν, αποκομμένο από το παρελθόν και στερημένο από μέλλον:

Κοβόμαστε βίαια από τη μήτρα της Ιστορίας. Και μένουμε μόνοι στην αναμέτρηση με τα φαντάσματα και τους εφιάλτες μας.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ
Βόλια (2015), 19 [απλουστευμένη μορφή]

Πώς να γυρίσω πίσω / ... τώρα που το δικό μου σκυλί / πίστο μέχρι θανάτου / ακολουθεί τα βήματά μου

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
Χωρίς λεξικό (2016), 31

Πόνεσες χαρές / κατ' επίφαση / σε δωροδοκίες / ανεξόφλητων καιρών / που δεν περιμέναν.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΡΑΝΙΩΤΗΣ
“Ανεξόφλητοι καιροί” (2016)

Όχι, δεν είναι θηλυκό. / Δεν είν' η Αταξία. / Ούτε αρσενικό. / Δεν είν' ο Όλεθρος. / Το Χάος είναι ουδέτερο. / Μέσα μας βλάστησε, / μαύρο λουλουδί που ποτίζει ο Χρόνος.

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΠΑΙΑΚΟΥ
“Χάος”, Σιωπή (2015), 11

Δεν έπρεπε να βγάλω τα ζιζάνια – / χάσαμε όλο μας το στάχυ. / Τώρα, στις εποχές της στέρησης, / να τι μου σώθηκε: / Το άδειο μας χωράφι, / στη μέση ξόανο εγώ / να ναυαγώ, / πουλιά νεκρόφερτα / μαμούνια αιμόφυρτα / και γύρω γύρω / λίγες μνήμες των καρπών.

ΠΑΥΛΑΙΝΑ ΜΑΡΒΙΝ
“Τα ζιζάνια”, Ιστορίες απ' όλον τον κόσμο μου (2017), 22

το φάντασμα / που δεν φανερώνεται / το τίποτα ως τοπίο / γίγαντες σε πεδίο / κι εγώ αιχμάλωτη / τουλάχιστον ας φουσουσε / δυνατότερα / να τσακιστεί ο ανεμόμυλος / να νιώσω άνθρωπος

ΝΑΤΑΛΙΑ ΚΑΤΣΟΥ
“Στο ίδιο σημείο”

Ήθελα να μπορέσω / να γίνω πέτρα / πέτρα βουβή στερημένη από γλώσσα / και κάθε βράδυ / θρηνητικά θρηνούσα με δυνατή φωνή / για χρόνια κάθε νύχτα τραγουδούσα / μέχρι η συγκίνηση να στραγγιχτεί / και εξαντλημένη να χωθώ / στα όνειρα / της νιότης που πενθεί το μέλλον

ΦΟΙΒΗ ΓΙΑΝΝΙΣΗ
“Πέτρες Ι”, Ραψωδία (2016), 107

Οι αιώνιες ερωμένες διαλέγουν / εφήμερο εραστή.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΡΒΑΝΤΗ
Μυθογονία (2015), 27

μένω πρηγής / και ανερμήνευτος / και δοκιμάζω / αναδιπλώσεις

ANNA ΓΡΙΒΑ
Οι μέρες που ήμασταν άγριοι (2012)

Τι είν' αυτό / που μεταθέτει την αρχή μας / ολόένα προς το μέλλον

ΠΑΤΡΙΤΣΙΑ ΚΟΛΑΪΤΗ
Σελέστια (2006), 14

θα ήταν μέλλον / αν είχαν παρόν
ΦΑΝΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
“Δυνατότητες δύο νέων”,
Η θάλασσα με τα 150 επίπεδα (2015), 16

Για τον λόγο αυτό οι ποιητές του 2000 δεν συνδιαλέγονται με την καθιερωμένη γενιά του '30 (εκτός περιθωριακών συγγραφέων της όπως ο Κάλας, η Αξιώτη και η Χατζηλαζάρου), με την οποία δεν τους συνδέει τίποτε: η τοπογραφία του ελληνισμού τους δεν είναι οι Κυκλάδες και η πρωτεύουσα αλλά η Εβραϊκή Θεσσαλονίκη, η προσφυγική Δράμα, η Αγγελοπουλική Πρέβεζα, η απο-εδαφοποιημένη Λάρισα και φυσικά το Αιγαίο των προσφύγων:

Η πατρίδα μας / Μια χιλιοειπωμένη ιστορία ματωμένης κολώνας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
Χυμένο κόκκινο (2016), 16

οι τόποι μου / μετέωροι μέσα / στην ολική κατάρρευση / του χρόνου ... / κι οι κάτοικοί τους / έμειναν / χωρίς μνήμη.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΡΩΑΔΙΤΗΣ
Με μία κόκκινη ανάταση (2016), 11

Εγώ είμαι το κεφάλι / Που χάσκει στο σαγόνι / Εγώ, φριχτό κεφάλι / Πληγή, ιστορία, προγόνοι.

ΟΡΦΕΑΣ ΑΠΕΡΓΗΣ
“Εθνικός Ύμνος”, Υ (2011), 51

Καμωμένη από χόμα ΧΩΡΑ κι εγώ να σε πλένω με μαύρο νερό ΜΠΟΡΑ κομματάκια χαλαζία να γίνεις πηλός Μια νέα ΧΩΡΑ δίχως να πρέπει να νικήσεις Μα πριν στεγνώσεις σε πρόλαβε η νύχτα Παγωμένος αέρας φύσηξε ΜΠΟΡΑ από το βάθος της γης σκόρπισες τώρα ... Δεν υπήρχε άλλο παραμύθι για να πεις ΜΠΟΡΑ Ύπνος δεν έμεινε να κοιμηθώ ΧΩΡΑ Άλλον τρόπο δεν ξέρω να μιλήσω παρά μόνον ως ουλή

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΙΣΑΝΟΓΛΟΥ
Παιχνιδότοπος (2016), 87

Αντίθετα, συνδιαλέγονται τακτικά με πολλά μέλη της γενιάς του '50 (όπως ο Σαχτούρης, η Βακαλό, ο Καρούζος, ο Κατσαρός και ο Λειβαδίτης) και εκείνης του '60 (προπαπτός του κύκλου των Σημειώσεων). Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα στην εμμονή τους στο μείζον θέμα της συλλογικής διάψευσης, το οποίο τους απασχόλησε εξ αρχής: χάσαμε τον πιο βαθύ μας πόθο / κατοικούμε την ήσυχη απελπισία / των διαψεύσεων

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
Μια φορά κάθε τοπίο και ολότελα (2015), 94

Πάντως οι ευαίσθητοι άνθρωποι σήμερα πρέπει να διακρίνονται από εμμονή στη λεπτομέρεια πνεύμα οξύ και ένα δισταγμό οχυρωμένο / στην επαληθευμένη πια διάψευση.

ΧΑΡΗΣ ΨΑΡΡΑΣ
Στην αγκαλιά του κύκλου (2004), 43

Καμιά φορά θέλουμε να πούμε / τόσα πολλά / μονογραφία ενός κινήματος ... μονογραφία / μνήματος / απομένουμε
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ
Cabaret Voltaire (2016), 31

όνειρα που ναυάγησαν / μ' εκείνο το αμείλικτο: / “τι-σημασία-έχει;”

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΡΕΒΕΔΟΥΡΑΚΗΣ
Χαρτάκια (2016), 53

Παρήλαυναν νυχτιάτικα / στην καρότσα ενός αγροτικού / οι πρόκες του Αναγνωστάκη. / Ματωμένες, μεθυσμένες / και άνεργες. / Καμία λέξη δεν είχε καρφωθεί επάνω τους. / Τις είχε πάρει ο άνεμος.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΣΙΑΚΟΣ
“Οι πρόκες του Αναγνωστάκη”,
Ο λαϊμός του δημίου (2016), 12

Κι αφού έτσι ήταν ορισμένο να συμβεί, / γνωστό σε όσους καταπιάνονται / με μύθους, / προς τι η αναπαράσταση, / το τελετουργικό;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΕΤΡΟΥ
Χωματουργικά (2016), 36

για τη λαχτάρα μας να λατρέψουμε καταποντισμένους θεούς. / ίδιους με τους θλιβερούς εαυτούς μας

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΓΕΛΗΣ
Επαληθεύοντας τη νύχτα (2011), 9

Πρόκειται επίσης για την πρώτη αμιγώς αγγλοτραφή γενιά της ελληνικής λογοτεχνίας: αγγλόγλωσσες οι σπουδές, οι αναγνώσεις, οι μουσικές, οι αναφορές τους. Αυτό δεν συνιστά μιά απλή μετατόπιση από τα γαλλικά, τη γλώσσα του παραδοσιακού Έλληνα διανοούμενου – συνιστά μια ριζικά διαφορετική σχέση με την ξένη γλώσσα. Στη Γαλλία πήγαινε κανείς για να κάνει παρέα και διαβάσματα με άλλους Έλληνες (και σπάνια ενδιαφερόταν να δημοσιεύσει στα γαλλικά) ενώ στην Αγγλία πήγαινε για να μελετήσει και να συνεργαστεί με άλλους μετόικους (και έτσι έκανε αγγλικά δημοσιεύματα).

Εκτός από τα απαραίτητα αγγλικά, η γενιά του 2000 χρησιμοποιεί ευχερέστατα πολλά άλλα ιδιώματα: ξένες γλώσσες (ιδιαίτερα γερμανικά, ισπανικά και ρωσικά), συναφείς τέχνες (ιδιαίτερα μουσική, θέατρο και ζωγραφική) και προπαντός επιστήμες (όπως φιλολογία, νομική, ιατρική, ανθρωπολογία, πολιτική και οικονομία). Αυτή η εξωστρεφής και επιτελεστική πολυγλωσσία είναι μια εξαιρετικά σημαντική διάσταση της δραστηρικής ποιητικής διότι αχρηστεύει την αυτοτέλεια του τυπωμένου στίχου στην οποία είμαστε συνηθισμένοι. Τώρα πια το αυτόνομο ποίημα διαπερνάται από άλλες γλώσσες και τέχνες και διαχέεται προς αυτές, εκτίθεται σε εξωγλωσσικούς κώδικες, επικοινωνεί πολυφωνικά. Δεν είναι τελεσιδικα, γίνεται αλληπάλλληλα· δεν υπάρχει αμετάκλητα, τεκταινεται ακατάπαυστα. Αυτή η δυναμική λειτουργία (παρά αδρανής υπόσταση) του έργου το φέρνει κοντά σε ένα ευρύτερο κοινό που το συναντά σε πολλούς και διάφορους δημόσιους χώρους (όπως το μπαρ, το βιβλιοπωλείο, η γκαλερί και η σκηνή) για να το εφεύρει ή να το επινοήσει.

Ταυτόχρονα αυτή η πολύ διαφορετική ποίηση δημιουργεί μείζονες δυσκολίες στον κριτικό, ο οποίος δεν μπορεί πια να κουρνιάσει σε μια γωνιά, να σκαρφαλώσει σε μια κορφή ή να εκστασιασθεί σε μια παραλία με τον αγαπημένο του ποιητή. Η συνεργατική δημιουργία των νέων συγγραφέων απαιτεί από τον ειδικευμένο ερμηνευτή αυξημένες γνώσεις, συνδυαστική προσέγγιση, πολλαπλή ενημέρωση, εντατική επένδυση. Επειδή δεν παρηγορεί τον μέσο αναγνώστη, δεν κολακεύει τον κριτικό και δεν κλείνει το μάτι στον φιλόλογο στην ποίηση αυτή επιφυλάχθηκε μια ανεπανόληπτη υποδοχή: δεν επαίνεθηκε ούτε επικρίθηκε ούτε απορρίφθηκε – απλούστατα αγνοήθηκε, κι ως αποτελούσε φαινόμενο ευρύτατης δημιουργικότητας! Μεγάλο μέρος του καλλιεργημένου κοινού ψήφισε Σύριζα και δεν την καταλάβαινε, οι κριτικοί αποθαρρύνθηκαν από τις δυσκολίες της και οι φιλόλογοι τα έχασαν αφού δεν μπορούσαν να ανιχνεύσουν αρχαίες, δημοτικές ή Ριτσικές επιδράσεις, πράγμα στο οποίο κατά κανόνα επιδίδονται.

Η ποίηση της αριστερής μελαγχολίας παρουσιάζει μια πρόσθετη πρόκληση, αντάξια ενός Καρυωτάκη κι ενός Αναγνωστάκη: διακρίνεται από αμείλικτη σαρκαστική αυτογνωσία. Μελαγχολεί όχι μόνο για τη διαφευσμένη επανάσταση αλλά και για την επακόλουθη καταδίκη της ποίησης σε μελαγχολία – εμπεριέχει δηλαδή ήδη την κριτική της:

Οι προπολεμικές εποχές / θα είναι πάντα ρομαντικές /
αφού θα γράφονται εσαεί από τους ποιητές

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ
Διάλυσις (2017), 14

Τέτοιους καιρούς, δε θα μπορούσαμε / Παρά να γίνουμε
όλοι συγγραφείς / Καταλαβαίνετε κύριε, πόσα πράγματα
διακυβεύονται / «μα ποιός με πόνο θα μιλήσει για όλα αυτά;»

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
(2017)

Λέπτυναν οι κακές προθέσεις μας / Θα τις ομολογήσουμε
χαμογελώντας ανοιχτά / Έτσι δεν διατρέχουμε τον κίνδυνο
να θεωρηθούμε διαφορετικοί / Κοινότοποι ή ουτοπιστές
ΛΕΝΙΑ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ
Σκληρό να σκοντάφτεις σε πέτρες (2016), 84

Οι λέξεις μου στην κρίση; / Αυτό το ξέρει κι ο χαζός; / Δεν
έχουνε πια στύση!

ΜΑΡΙΑ ΤΟΠΑΛΗ
Οι λέξεις μου (2015), 2

είναι μια βάτος –δεν αρπάζει με τίποτα– / τι γκαζάκια δο-
κίμασα / τι βενζίνες και βασκανίες / μάλλον φταίνε κι εκεί-
νες οι μπόρες / ή / δεν έχει Θεό

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΙΓΚΑΣ
Η όραση θ' αρχίσει ξανά (2006), 38

Το εφικτό πάντα με κούραζε / πάντα με ξενέρωνε / και η
τέχνη του / η λεγόμενη πολιτική / ακόμα περισσότερο

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΥΛΦΙΤΖΟΓΛΟΥ
Έκαστος εφ' ω ετάφη (2007), 24

να είσαι συνετός, μου έλεγαν / και να ξεχάσω τους συ-
ντρόφους μου / γιατί ο καθένας κρύβει και μια θηλιά στην
τσέπη

ΣΤΑΘΗΣ INTZES
Gadium (2017) 18

Προσπερνώντας / θα επιβιώσω / της ζωής / μου

ΔΑΝΑΗ ΣΙΩΖΙΟΥ
“Alice in Damageland”,
Χρήσιμα παιδικά παιχνίδια (2016), 68

Τέτοια συσώρευση αθώωσεων καταλήγει μάλλον ύποπτη.
/ Επιτονίζει διαρκώς την υπόνοια ενός εγκλήματος. / Το
πολλαπλασιάζει, συσκοτίζει, κατασιγάξει.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΜΑΝΑΤΙΔΗΣ
μ_otherpoem: μόνο λόγος (2014), 53

Ως όρος κριτικής η αριστερή μελαγχολία ορίζει μια συγκεκριμένη ποιητική κι όχι μια θεματική. Δεν είναι ζήτημα κομματικής πεποιθήσης ή ιδιωτικής ζωής του συγγραφέα. Εκδηλώνεται στα παράδοξα της γραφής του: τον ασταθή ρυθμό, την προφορική τραχύτητα, το ετερόκλητο λεξιλόγιο, τη λαβυρινθώδη σύνταξη, τις εσωτερικές ομοιοκαταληξίες, την αχαλίνωτη διακειμενικότητα, τις συσσωρευτικές λίστες που φρενάρουν απότομα, την υπονόμηση της καλλιλογίας. Η αριστερή μελαγχολία είναι ένα ποίημα που δεν «βγαίνει», δεν βρίσκει το στόχο του, τα βάζει με τον εαυτό του, ενοχλείται από τον λυρισμό του, εμπαίζει το κοινό του, οικτρίζει τον ειρμό του. Για να κάνω έναν Αν Καρσιμό, το μελαγχολικό ποίημα δεν είναι πόζα, είναι Πίζα.

Ίσως το πιο εντυπωσιακό στοιχείο αυτής της σημερινής ποίησης είναι η αντίστασή της στην εξεικόνισή της από άλλες τέχνες. Από τον Σολωμό ως και τη Γενιά του '70 ένας βασικός παράγοντας για την αποτελεσματική λειτουργία του ποιήματος θεωρήθηκε η εκλαϊκευτική εικονογράφηση του. Επικρατούσε δηλαδή η εντύπωση πως το ποίημα προσκαλεί, αν όχι επιζητεί, τη συνδρομή της μουσικής, της ζωγραφικής, της φωτογραφίας και των άλλων τεχνών για να ολοκληρωθεί και να διαδοθεί: οι κατώτερες τέχνες υπηρετούν την ύψιστη. Αντίθετα, η αριστερή μελαγχολία αντιμετωπίζει τις άλλες τέχνες ως εφάμιλλες και ενθαρρύνει την αλληλεγγύη μεταξύ τους. Έτσι σε πολλές ποιητικές εκδηλώσεις βρίσκονται ποιήματα, χορός, δράση, ηλεκτρονικά, εικαστικά και λοιπά πολυμέσα να κάνουν περίπου το καθένα «το δικό τους» διαλογικά και ανεξάρτητα. Για πρώτη ίσως φορά στη νεοελληνική κουλτούρα οι τέχνες ερεθίζουν και παρακινούν, αντί να συμπληρώνουν, η μία την άλλη.

Η πολλαπλά τομηρή αυτή ποίηση μπορεί να γίνει πολύ δύσκολα κατανοητή εντός Ελλάδος για δύο επάλληλους λόγους. Πρώτον, διότι στην Ελλάδα καμιά τέχνη δεν διέρχεται κρίση ως τέχνη. (Γι' αυτό π.χ. υπήρξε Μοντερνισμός αλλά σχεδόν καθόλου αβάντ γκαρντ.) Οι ελλαδικές τέχνες περνούν πολλές και διάφορες κρίσεις –μορφικές, ηθικές, εθνικές κλπ.– όμως σχεδόν ποτέ εσωτερικές, καθεαυτού καλλιτεχνικές κρίσεις. Γι αυτό και η γενιά του '60 (μια εξαίρεση στον κανόνα), η γενιά της ποιητικής απόγνωσης του Λεοντάρη, δεν διαβάστηκε καθόλου ακόμα κι από τους φίλους των συγγραφέων της, κι έμεινε ξένο σώμα στον κορμό της κρατούσας λογοτεχνίας ώσπου να ανακαλυφθεί από την ποίηση του 2000. Για να διαβαστεί εκείνη η παλαιότερη γενιά απαιτούνταν ο Τόμας Μαν, ο πρώμος Λούκατς και η Σχολή της Φρανκφούρτης οι οποίοι στην ελλαδική κριτική ήσαν παντελώς άγνωστοι και παραμμένοι. Αντίστοιχα, για να διαβαστούν οι σημερινοί ποιητές απαιτείται η μεταστρουκτουραλιστική τέχνη και επιστήμη, για τις οποίες φυσικά ούτε λόγος να γίνεται στην ελλαδική κριτική και φιλολογία. Επομένως η επιτηρούσα και επι-

βλέπουσα ερμηνευτική της λογοτεχνίας εντός και εκτός πανεπιστημίου δεν είχε ούτε την ευκαιρία ούτε την κατάρτιση να ασχοληθεί με κάποια ποιητική κρίση της ποίησης. Αν και κάποια ονόματα θεωρητικών στοχαστών παρουσιάζονται sporadικά σε μερικές βιβλιογραφίες, παραμένει ακόμη αδιανόητη η βιωσιμότητα μιας ελληνόγλωσσης συστηματικής φιλολογικής προσέγγισης βασισμένης σε οπτικές όπως η αποδόμηση, η γενεαλογία, η θεατρικότητα, η μεταποικιοκρατία, η μακρανάγνωση, η κανονιστικότητα, η παγκοσμιοποίηση, η νομαδολογία, η υλικότητα και ο μεταμαρξισμός.

Χωρίς λοιπόν την προοπτική κάποιας συστηματικής πρόσληψης από κριτικούς και φιλόλογους (έναν ακόμα λόγο μελαγχολίας...) οι νέοι ποιητές επιδόθηκαν οι ίδιοι στην κριτική των συναδέλφων τους, πράγμα που δεν τους ήταν καθόλου δύσκολο αφού οι περισσότεροι α) έχουν επιστημονική κατάρτιση και μπορούν να προσεγγίσουν μεθοδικά και να επιχειρηματολογήσουν συστηματικά· β) είναι εξοικειωμένοι με θεωρητικά ζητήματα κρίσης της τέχνης και γενικά της κουλτούρας. Ιδιαίτερα ενδεικτική της μεθοδικής και συστηματικής προσέγγισης στην ποίηση είναι η αυστηρή τοποθέτηση του φιλόσοφου και ποιητή Ένο Αγκόλλι (στον Άρη Δημοκίδη, *LIFO*, 29.9.2016) ότι δεν έκανε ποίηση «από ανάγκη αυτοέκφρασης. Αντιμετώπισα την ποίηση ως ένα γνωστικό αντικείμενο κι όχι ως μέσο που θα με βοηθούσε να εκφράσω τα εσώψυχά μου. Η ποίηση σαφώς και συνιστά αντικείμενο μελέτης και –ίσως απλώς– τυχαίνει ένα μεγάλο μέρος του αντικειμένου να είναι η δημιουργία. Δηλαδή, η δημιουργία στην ποίηση συμβαίνει να είναι στην πραγματικότητα μια μεθοδολογική διαδικασία μέσα από την οποία επιτυγχάνεται η οποιαδήποτε γνώση για τον κόσμο σου παρέχεται από αυτήν, την ποίηση». Παρόμοια αυστηρή θέση παίρνει και ο φιλόλογος και ποιητής Θοδωρής Χιώτης (στην Αθηνά Ρωσόγλου, *Reading Greece*, 4.4.2017): «Πιστεύω ότι πρέπει να αρχίσουμε να ξανασκεφτόμαστε την ποίηση, αλλά και την τέχνη γενικότερα, όχι ως μέσο αυτοέκφρασης (μια θεώρηση της τέχνης την οποία βρίσκω προβληματική) αλλά ως μια εργαλειοθήκη. Η ποίηση μπορεί να προσεγγιστεί ως μια εργαλειοθήκη με την οποία κανείς αντιλαμβάνεται τον κόσμο, μια εργαλειοθήκη την οποία κανείς χρησιμοποιεί για να κατανοήσει χωρίς να απλουστεύσει την πολυπλοκότητα του σύγχρονου κόσμου. Η ποίηση είναι μια ευκαιρία να οργανώσουμε και να ξανασκεφτούμε πώς λειτουργεί η υποκειμενικότητα και η δυνατότητα ενδεδειγμένης αντίληψης του κόσμου και πώς αυτή μπορεί να δουλέψει αποτελεσματικότερα». Βλέπουμε λοιπόν πόσο εντυπωσιακά συνειδητή και μεθοδική είναι η προσέγγιση των νέων λογοτεχνών/επιστημόνων στην ποίηση.

Έτσι όσοι μελαγχόλησαν από πολιτική ιδεολογία κι όχι προσωπική ιδεοληψία πήραν στα χέρια τους, μαζί με την κυκλοφοριακή, και την κριτική τους μοίρα, δημιουργώντας σύντομα ένα καινοφανές δίκτυο αλληλεγγύης μέσα στο οποίο έφτιαξαν ομάδες, έβγαλαν περιοδικά, δημιούργησαν ιστότοπους, οργάνωσαν εκδηλώσεις και γενικά μίλησαν κι έγραψαν ο ένας για τον άλλο με καλλιέργεια και εμπριθία, θέτοντας τους δικούς τους όρους συζήτησης, ερμηνείας και αξιολόγησης. Εν ολίγοις, ξεπέρασαν την ποιητική κρίση της δεκαετίας του '90 όχι επιστρέφοντας στο παλιό αριστερό κοινωνικό/συντροφικό αλλά δημιουργώντας το δικό τους αυτονομιστικό κοινό/συλλογικό. Ορισμένοι το απορρίπτουν:

Κάθε σχέση εξ αποστάσεως είναι / Μη μου μιλάς για μια κοινή ζωή / Το πολύ πολύ / Έναν από κοινού θάνατο / Θ' αξιωθούμε

ΘΩΜΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
“Σχέσεις εξ αποστάσεως” (2014)

— άλλοι όμως το φορτίζουν με οργή: / “την πέτρα που θα βάλεις / κάποιος άλλος θα την ρίξει.”

ΑΝΤΩΝΗΣ ΨΑΛΤΗΣ
“Πετροπόλεμος” (2012)

Τα πράγματα ποτέ δεν παίρνουν τον δρόμο τους / Κάποιος τον χαράζει και κάποιος τον ανατινάζει

ΑΛΕΚΟΣ ΛΟΥΝΤΖΗΣ
Προπαγάνδα (2015), 54

Στεφάνους καταθέτουμε και κλαίμε, / μα είμαστε ό,τι θάβουμε, ό,τι καίμε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΟΥΚΑΣ
Το σύνδρομο Σταντάλ (2013), 61

Όπως έχει αντιληφθεί ο αναγνώστης, στη μελέτη αυτή δεν κάνω μια λογοτεχνική αποτίμηση της ποίησης της αριστερής μελαγχολίας, κρίνοντας τα αισθητικά της επιτεύγματα και ατυχήματα. Καταγράφω με όρους λογοτεχνικής γενεαλογίας ένα καινοφανές και αξιωματικό λογοτεχνικό φαινόμενο, συγκεκριμένα, ένα εγχείρημα πολιτιστικής αυτονομίας. Διαιτώ τον όρο «αυτονομία» από την αναρχική παράδοση για να τονίσω ότι οι ποιητές αυτοί και οι συνεργάτες τους επιχειρούν να αυτονομηθούν από θεσμούς που επιτηρούν τα ποιητικά πράγματα –το κόμμα, το πανεπιστήμιο, τον μείζονα εκδοτικό οίκο, το παραδοσιακό περιοδικό, την βραβεύουσα κριτική, το κυρίαρχο γούστο, τις καθιερωμένες παρουσιάσεις– και να παίξουν έναν εναλλακτικό, αμφισβητησιακό ρόλο στην παραγωγή και κατανάλωση της ποίησης και των συναφών λόγων. Αναντίρρητα ευθύνονται για συμβιβασμούς, ασυνέπειες και ολιγωρίες. Αλλά πάντως το εγχείρημα το ίδιο, που έχει τόσο ωριμάσει και επεκταθεί, αξίζει σεβασμό και στοχασμό.

Οι ίδιοι οι ποιητές γνωρίζουν ότι ξεκινούν τον δημιουργικό τους αγώνα από μεγάλο βάθος και με κάτι πολύ λίγο. Τα μέσα είναι πενιχρά και τα οράματα νεκρά:

άδειος ο ορίζοντας αγκομαχώντας άχνιζε / χώρες τα μάτια μου παλιές που χάνονταν / θα ξεκινήσω ο βυθός και μόνο βότσαλα

ΠΕΤΡΟΣ ΓΚΟΛΙΤΣΗΣ
Το τριβείο του χρόνου (2013), 13

Η μοναξιά που μαθαίνω / και μια αγάπη που εχάθη / μ' αποκοιμίζει και ανεβαίνω / μια ανηφόρα απ' τα βάρη / τα γκρεμισμένα από αιώνες / περνάνε αργά οι χειμώνες.

ΕΛΕΝΗ ΚΟΣΜΑ
Φιλιά στη γη (2016), 21

Μονάχα η μνήμη / διεκδικεί το κόκκινο / μαθαίνει το αμφίβιο / και από την πληγή / και απ' το αίμα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΛΛΟΣ:

Ό,τι άφησα πίσω μου μια μέρα και μια νύχτα
Salon de vortex: Nice! (2016), 193

Ποίημα είναι ο τελευταίος, ο πιο απελπισμένος τρόπος να σωπάσουμε, να αποσπάσουμε κάτι απ' τον κόσμο. Αποσπάει τον κόσμο, είναι ένα θραύσμα το ποίημα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΕΟΝΤΖΑΚΟΣ
Το μάτι και η νύχτα (2016), 24

μια κάποια γλώσσα μόνο γράφω / αυτή που είμαι και υπάρχω

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
Είμαι (2015), 51

Στις δομές / του χαώδους εδώ / ξέρω (μήπως) ότι θα ξεεργάζομαι / τον ίδιο (άραγε) στίχο / ξανά και ξανά, / μέχρι να (ίσως) / ολοκληρωθώ ή να ολοκληρωθεί. / Συγχωρέστε τον (περίπου) / άναρχο τρόπο μου.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
“Ανασύσταση”
Αλεπού στον αυτοκινητόδρομο (2015), 43

Δεν είμαι εγώ ο ανυπότακτος / Ανυπότακτα είναι τα όνει-
ρά μου ... / Είμαι ένας υποτακτικός / Με αναρχικά όνειρα

ΕΛΣΑ ΚΟΡΝΕΤΗ

Ο επαναστατικός κύριος Γκιούλιβερ (2013), 19

Προσπαθούν όμως να κάνουν την πικρία τους κατάφαση για
την επόμενη εξέγερση:

Το μόνο που αποδεικνύει η μελαγχολία / είναι υπερβάλ-
λουσα θέληση για ζωή.

ΝΙΚΟΣ ΕΡΗΝΑΚΗΣ

*Σύντομα όλα θα καίγονται και
θα φωτίζουν τα μάτια σου* (2009), 30

Στην εξέγερση αυτή θα τους συναντήσω κι εγώ, συζητώντας
στο μεταξύ το συναρπαστικό έργο τους στο μπλογκ μου
(<https://poetrypiano.wordpress.com>), το οποίο κινείται σταθε-
ρά σε τέσσερις χώρους που τους αφορούν άμεσα – λογοτε-
χνία, μουσική, φιλία και αντίσταση.